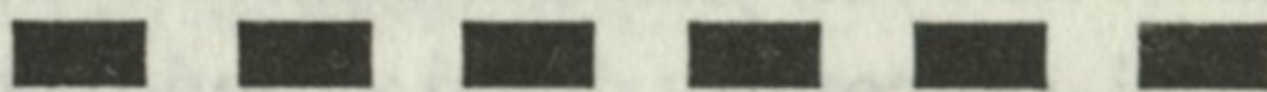

**WIADOMOŚCI
HYDRO-
BIOLOGICZNE***
**Konferencja na temat
„Znaczenie zewnętrznych zaburzeń
dla krótko- i długoterminowych zmian
w ekosystemach wielkich jezior”
(Konstancja, RFN, 21–26 X 1991 r.)**

W wielkich jeziorach (o powierzchni powyżej 500 km²) zgromadzonych jest 78% zasobów wód słodkich kuli ziemskiej. Znaczna ich liczba przedstawia unikatowe wartości ze względu na bardzo stare pochodzenie i występujące w nich endemiczne gatunki flory i fauny. Obserwowana coraz częściej w wielu krajach degradacja ekosystemów wielkich jezior stwarza konieczność wypracowania skutecznych metod ochrony i racjonalnej gospodarki ich zasobami. Do tego celu potrzebne jest pogłębienie wiedzy na temat funkcjonowania wielkich jezior, określenie przyczyn, rodzaju i tempa ich degradacji, opracowanie zasad światowego monitoringu. I taki cel przyświecał konferencji zorganizowanej w październiku 1991 roku w Konstancji. Konferencję sponsorowało UNESCO, międzynarodowy program „Człowiek i Biosfera” oraz Międzynarodowy Program Hydrologiczny. Głównym organizatorem był M. Tilzer, dyrektor Instytutu Limnologicznego Uniwersytetu w Konstancji, na którego terenie odbywała się konferencja.

Obrady toczyły się przez trzy dni w sesjach plenarnych w głównym budynku uniwersyteckim oraz przez dwa dni w grupach roboczych w salach Instytutu Limnologicznego położonego tuż nad Jeziorem Bodeńskim, a niedaleko wyspy Mainau słynącej z egzotycznego ogrodu grafa Lenarta. Bliskość wyspy, z pałacem i wspaniałym ogrodem, pozwalała na oderwanie się, przynajmniej w czasie przerwy na lunch, od koszmarnej architektury Uniwersytetu w Konstancji. W konferencji uczestniczyło ok. 70 osób, w tym ok. 15-osobową grupę stanowili studenci miejscowego Uniwersytetu. Poza gospodarzami (22 osoby) najliczniej reprezentowani byli badacze z USA (10 osób) i Izraela (5 osób). Program konferencji obejmował 5 godzinnych referatów i 27 referatów 30-minutowych oraz film wideo o jeziorze Kinneret. Odbyło się 5 sesji plenarnych, trwających przez 3 dni od rana do późnych godzin wieczornych, zwykle zaczynających się z opóźnieniem (ach, ta niemiecka organizacja i punktualność!) i kończących się później niż przewidywał program z powodu burzliwych, nielimitowanych dyskusji.

Pierwszą, otwierającą konferencję sesję (4 referaty) rozpoczął przedstawiciel UNESCO informacjami o tworzeniu międzynarodowych programów badawczych i płynących z tego korzyści. Następnie M. Tilzer wypunktował luki w wiedzy na temat funkcjonowania ekosystemów wielkich jezior. Dwa kolejne referaty poświęcone były Bajkałowi, a ściślej realizacji prowadzonego tam od kilku lat międzynarodowego programu badawczego. Bajkał był jeziorem, któremu w czasie całej konferencji poświęcono najwięcej uwagi.

*Biuletyn Polskiego Towarzystwa Hydrobiologicznego – nr 119; redagują: Eligiusz Pieczyński i Jan Igor Rybak.

Druga, popołudniowa sesja poświęcona była oddziaływaniom fizycznym i reakcji na nie różnych elementów biotycznych ekosystemów wielkich jezior (6 referatów). Znalazły się tu referaty analizujące możliwość wykorzystania naturalnych izotopów i pierwiastków śladowych do badania procesów fizycznych zachodzących w wielkich jeziorach, pokazujące wpływ ruchu wód na cykle życiowe organizmów planktonowych, czy też zmian poziomu wody na interakcje między litoralem a pelagiałem. Na zakończenie tej sesji podkreślano, że rola czynników fizycznych, a szczególnie ruchu wód, jest o wiele większa niż w małych jeziorach i że należy temu zagadnieniu w dalszych badaniach poświęcić więcej uwagi. Długi, pracowity dzień zakończył się wspólną kolacją, na której Japończycy uprawiali szaleństwa fotograficzne, przy czym plony swoich działań rozdali zainteresowanym osobom następnego dnia.

Trzecia sesja nosiła tytuł: „Interakcje troficzne, struktura zespołów i krążenie pierwiastków biofilnych w wielkich jeziorach” (7 referatów). Moją szczególną uwagę zwrócił referat przedstawiony w ciekawy i dynamiczny sposób przez S. Kilham, a dotyczący roli krzemu w krążeniu pierwiastków biofilnych.

Popołudniowa czwarta sesja dotyczyła znaczenia osadów jako wewnętrznego źródła pierwiastków biofilnych i w odtwarzaniu historii jezior (5 referatów). Bardzo interesujący był referat H. L. Goltermana na temat wydzielania fosforu z osadów w różnych warunkach fizycznych i chemicznych. Sporo uwagi poświęcono możliwości wykorzystania pierwiastków radioaktywnych do analizy poziomego przemieszczania się najmłodszych osadów. Badaniom paleolimnologicznym poświęcony był referat S. Horiego. Obrady zakończyły się pokazem wspomnianego już filmu o jeziorze Kinneret, zrealizowanego przez M. Gophena.

Ostatnia, piąta sesja plenarna poświęcona była wynikom badań na temat długoterminowych zmian w ekosystemach wielkich jezior (10 referatów). Analizowano wpływ czynników klimatycznych oraz zmian trofii wód na różne zespoły (fitoplankton, makrofity, faunę bentosową). Tego dnia, ze względu na zaplanowane spotkanie towarzyskie, obrady wyjątkowo zakończyły się o godzinie anonsowanej w programie. Spotkanie odbyło się w przytulnej restauracji „La Belle Provence”, a kolacji towarzyszył pokaz przezroczy z podróży M. Tilzera oraz recital fortepianowy jego córki Marion.

Przez następne dwa dni toczyły się burzliwe obrady w trzech grupach roboczych dotyczących: Pionowego i poziomego ruchu mas wodnych i ich znaczenia dla krążenia materii w wielkich jeziorach; Różnorodności biotycznej i interakcji troficznych; Krótko- i długoterminowych zmian w ekosystemach wielkich jezior. Po pełnych kontrowersjach i dyskusjach powstał raport pt. „Plan badań i gospodarowania ekosystemami wielkich jezior na świecie”, w skrócie przedstawiony przez C. Goldmana na zamykającej obrady sesji plenarnej. Bezpośrednio po zakończeniu obrad odbyło się pożegnalne przyjęcie w Instytucie, ubarwione przedstawieniem zorganizowanym ad hoc przez C. Goldmana. W ramach konferencji odbyła się też wycieczka po Jeziorze Bodeńskim na statku badawczym „Robert Lauterborn”, należącym do Instytutu Limnologicznego. W czasie wycieczki odbywały się pokazy metod badawczych.

Warto podkreślić, że konferencja przebiegała w miłej atmosferze, a to dzięki staraniom i trosce M. Tilzera i całego zespołu Instytutu Limnologicznego.

Teresa Ozimek

Międzynarodowa konferencja na temat „Współzależności ląd-woda” (Nowe Delhi, 8–13 XII 1991 r.)

Około 200 osób z 23 krajów uczestniczyło w tej konferencji zorganizowanej przez dr. B. Gopala z Instytutu Nauk o Środowisku Uniwersytetu im. J. Nehru, a sponsorowanej przez wiele międzynarodowych (jak UNESCO/MAB, Międzynarodowe Towarzystwo Limnologiczne – SIL) i krajowych instytucji i stowarzyszeń. Z uwagi na miejsce i problematykę konferencji była ona wyraźnie zdominowana